

SEADUS

Riigilõivud said **riigikohtult** hävitava löögi

Üleeile tunnistas riigikohus riigilõivuseaduse sätteid põhi-seadusega vastuolus olevaks.

Riigikohus leidis, et olukorras, kus riik on näinud üle 10 miljoni krooni suuruse tsiviilasja hinna puhul ette kohustuse tasuda apellatsioonkaebuse esitamisel riigilõivu 3% asja hinnast, võib selline kohustus tähendada, et isikul puudub tegelik võimalus oma põhiõigusi kohtus kaitsta. Kahjustatud on edasikaebeõiguse tuum ja olemus. Selleks, et minna ringkonnakohtusse, peab juba tasutud lõivu samas ulatuses teist korra tasuma. Seega tuleb hagejal kahe kohtuastme peale tasuda hagit riigilõivu kokku 6% asja hinnast.

See otsus on pretseident, kuna lihtsustab märgatavalt kohtusse pöördumist.

Õigusemõistmine on üks riigi tuumikfunktsioone, mille kulude asetamine täiel määral kohtuspepõrdujate rahakotile ei ole lubatud. Riigilõivu suurus peaks heidutama pahatahtlikke või põhjendamatuid kohtusse pöördujaid. Seadusandja ei tohiks lõivude kehtestamisega ja menetlusabi andmise tingimustega muuta põhiseadus-

CARRI GINTER
Advokaadibüroo Sorainen partner

See otsus on pretseident, kuna lihtsustab märgatavalt kohtusse pöördumist.

likku õigust kohtusse pöörduda illusoorseks.

Riigikohus võrdles Eesti riigilõivude määrasid teiste Euroopa Liidu riikide omadega ja täheldas, et Eestis on rahaliste nõuete puhul proportsionaalselt kõrgeimad kohtukulud, sh lõivud, moodustades ca 12,3% nõudest, võrrelduna näiteks Prantsusmaa 2,7%, Soome 3,06%ga nõudest. Seadusandja pole põhjendanud, mis õigustab Euroopa mastaabis erakordsete riigilõivumäärade kehtestamise. Seetõttu pidas riigikohus riigilõivu suurust siinses regioonis ja majandus-

likus olukorras selliseks, mida tuleb pidada ebamõeldukaks edasikaebeõiguse piiranguks.

Seoses äriühingute riigilõivuga olen kohtus korduvalt kuulnud väiteid, et juriidilisel isikul peaks olema nii palju vara, et kohtus oma õigusi saaks kaitsta. Riigikohus märkis tabavalt, et äriühingu normaalne toimimine ja majandustegevus on moonutatud, kui oma õiguste kaitsmiseks kohtus tuleb enne vaidluse sisulist arutamist müüa vara, võtta laenu suures ulatuses või riskida majandusraskustesse sattumisega.

Riigilõivu saaga ei prungi olla lõppenud. Just seetõttu rõhutas kohus, et lahendil võib olla ulatuslik mõju, mistõttu on vajalik kiire analüüsi tegemine riigilõivude regulatsiooni kohta tegevikuna. Seadusandja peaks tulevaste vaidluste vältimiseks ja kohtumenetluskulude normaliseerimiseks kiiremas korras üldiselt süstemaatiliselt alandama riigilõivu määrasid.

